

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Tereza Šťastná

**Realizace voleb do zastupitelstev krajů za epidemie koronaviru v
roce 2020**

Bakalářská práce

Olomouc 2022

„Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Realizace voleb do zastupitelstev krajů za epidemie koronaviru v roce 2020 vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 91 401 znaků včetně mezer.

V Laškově dne 3.2.2022

.....“

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat paní JUDr. Soni Pospíšilové, Ph.D., za odborné vedení mé práce, připomínky, cenné informace a možnosti konzultací.

Obsah

Úvod	5
1. Volební právo	7
1.1 Principy volebního práva	7
1.2 Prameny právní úpravy voleb	8
1.3 Překážky a omezení volebního práva	10
2. Zastupitelstvo kraje	13
2.1 Volby do zastupitelstev krajů	13
3. Volby do zastupitelstev krajů v roce 2020	16
3.1 Realizace aktivního volebního práva do zastupitelstev krajů v době epidemie koronaviru.....	16
3.2 Realizace aktivního volebního práva občanů v karanténě a izolaci	18
3.2.1 Hlasování z motorového vozidla u volebního stanoviště (tzv. drive-in hlasování)	19
3.2.2 Hlasování při pobytovém zařízení	20
3.2.3 Hlasování do zvláštní přenosné volební schránky	20
3.3 Volební účast a využití zvláštních způsobů hlasování v krajských volbách	22
3.4 Působnost volebních komisí a specifický průběh voleb	24
4. Elektronizace správy voleb	27
4.1 Přínosy a dopady zavedení elektronizace správy voleb	28
4.2 Využití distančního hlasování a možný budoucí rozvoj tohoto institutu v ČR.....	32
Závěr	34
Seznam použitých zdrojů.....	36
Anotace v českém jazyce.....	40
Anotace v anglickém jazyce	40
Klíčová slova v českém jazyce.....	41
Klíčová slova v anglickém jazyce	41
Příloha č. 1	42
Příloha č. 2.....	43
Příloha č. 3	44

Úvod

Téma, které jsem si pro moji bakalářskou práci zvolila nese název „Realizace voleb do zastupitelstev krajů za epidemie koronaviru v roce 2020“. Hlavním důvodem výběru je můj blízký vztah k problematice voleb, participace na jejich průběhu v obci, kde žiji, jakožto místopředsedkyně okrskové volební komise a v neposlední řadě též to, že samotné volby považuji za svátek demokracie. Konkrétně krajské volby v roce 2020 jsem zvolila, protože se jednalo o první realizované volby v době epidemie. Z tohoto důvodu se od všech předchozích voleb odlišují svým průběhem a speciální právní úpravou.

Cílem mé práce bude přiblížit problematiku volebního práva občanů kraje v době epidemie Covid-19. Zaměřím se na příslušnou právní úpravu voleb za běžných okolností ve srovnání s nově přijatou úpravou pro volby v době epidemie, která přinesla speciální průběh hlasování a další opatření. V neposlední řadě se budu zabývat též možným vlivem epidemie na zavedení distančního hlasování. Kromě samotného přiblížení problematiky průběhu voleb v době epidemie se v práci budu věnovat také tvrzení, zda mohlo být volební právo občanů kraje v důsledku epidemie koronaviru omezeno.

Bakalářskou práci jsem z velké části pojala jako případovou studii, jelikož se zabývám konkrétním časově a prostorově ohraničeným institutem, který zejména na základě právních předpisů a odborné literatury popisuji, rozebírám a přibližuji. V části práce, kde srovnávám volební účast za rok 2020 s rokem 2016, jsem naopak využila diachronní komparaci. V poslední kapitole navíc analyzuji možný vliv epidemie na elektronizaci správy voleb, jakožto distančního hlasování. Při zpracování práce jsem tedy využila metodu popisnou, metodu analýzy a syntézy, dále v některých částech práce metodu komparace a metodu historickou.

Práci jsem rozdělila do čtyř kapitol, které na sebe logicky navazují. V kapitole první se zabývám obecným vymezením volebního práva, jakožto podstatného pojmu, který napříč celou prací využívám. Věnuji se zejména právní úpravě, překážkám a omezením volebního práva. Stejně tak v kapitole druhé vymezuji důležitý pojem pro tuto práci, kterým je zastupitelstvo kraje. Věnuji se zde právní úpravě a obecnému průběhu voleb do zastupitelstva kraje. Následující třetí kapitolu, považují za stěžejní část práce. Právě na tomto místě se zabývám realizací voleb do zastupitelstev krajů v roce 2020. Tuto kapitolu člením do čtyř podkapitol, v nichž se věnuji realizaci volebního práva v době epidemie koronaviru, realizaci volebního práva osob v karanténě a izolaci, volební účasti, využití zvláštních způsobů hlasování, působnosti volebních komisí a specifickému průběhu voleb. Ve čtvrté kapitole, která nese název Elektronizace správy voleb, se zabývám možným vlivem epidemie na zavedení

distančního hlasování. Věnuji se jeho současnému využití v České republice a předkládám několik úvah týkajících se možného směřování naší země v rámci tohoto institutu.

Součástí mé práce jsou také přílohy, na které v textu odkazuji. Jedná se o seznam volebních obvodů pro volby do 1/3 Senátu v roce 2020 a 2 tabulky zahrnující využití zvláštních způsobu hlasování v jednotlivých krajích a využití jednotlivých způsobů zvláštních hlasování v jednotlivých krajích. Abych požadované informace pro sestavení tabulek získala, využila jsem komunikace s Českým statistickým úřadem a Ministerstvem vnitra.

Ke zpracování bakalářské práce jsem využila zejména příslušné právní předpisy a odbornou literaturu. Mimo to jsem čerpala též z judikatury Ústavního soudu, internetových zdrojů a jednoho rozhovoru. Vzhledem k aktuálnosti tématu nebylo možné využít toliko odborné literatury, která by se věnovala přímo volbám v době epidemie, avšak právní předpisy ji dostatečně kompenzují. Množství dostupné literatury, týkající se zejména volebního práva, jsem využila v úvodních kapitolách, při vymezení pojmu volebního práva a jeho principů. Při psaní práce jsem velmi ocenila aktuální příspěvky, týkající se průběhu voleb, na webových stránkách Ministerstva vnitra.

Předložená bakalářská práce je zpracována podle stavu k 1. listopadu 2021.

1. Volební právo

Volební právo je jedním ze základních a nejdůležitějších práv občana demokratického státu. Jedná se o neodmyslitelný projev svobody, participativní demokracie, záruku demokratického státu, možnost občana vyjádřit svůj názor ve věcech veřejných a politické právo zakotvené v ústavním pořádku České republiky.

Volební právo je občany na území České republiky využíváno ve volbách do obou komor Parlamentu, krajských a obecních zastupitelstev, při přímé volbě prezidenta a v neposlední řadě ve volbách do Evropského parlamentu. Občané mají právo účasti na věcech veřejných také prostřednictvím hlasování v místním, krajském případně celostátním referendu. V této práci se však věnuji čistě volebnímu právu.

Obecně rozlišujeme volební právo aktivní a pasivní, pro tuto práci je stěžejní volební právo aktivní, jakožto právo občana volit, na rozdíl od volebního práva pasivního, kdy je občan volen. Aktivní volební právo má každý občan České republiky, který splňuje podmínky stanovené příslušným zákonem a ve výkonu mu nebrání žádná z překážek, takový občan má též volební právo pasivní. Podstatné pro volby na území našeho státu jsou tedy tzv. *censy*, jedná se o podmínky, které osoba musí splnit pro nárok na volebního právo.¹ Mezi obecné censy řadíme občanství ČR a věk,² speciálně pro volby do zastupitelstev krajů se jedná o místo trvalého pobytu v obci náležející do obvodu kraje.³

1.1 Principy volebního práva

Volební právo nejlépe charakterizují 4 základní principy, vycházející z právní úpravy, které se věnuji v následující části práce. Mezi tyto principy řadíme všeobecnost, rovnost, přímost a tajnost, které jsou považovány za *communis opinio doctorum*.⁴ Podstatné je zmínit, že další principy se často mění v závislosti na autorovi konkrétní publikace, někteří autoři často dodávají další principy, avšak na skupině 4 základních principů panuje převážná shoda. Marek Antoš ve své publikaci Principy voleb v České republice dodává ke skupině základních principů

¹ ANTOŠ, Marek. *Principy voleb v České republice: [doplňeno o srovnání se státy Evropské unie]*. Praha: Linde, 2008, s. 24.

² Dosažení 18 let nejpozději druhý den konání voleb pro nárok na aktivní volební právo. Věk k přiznání pasivního volebního práva se odvíjí od konkrétní volené instituce.

³ Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 4 odst. 1.

⁴ ANTOŠ, Marek. *Principy voleb v České republice: [doplňeno o srovnání se státy Evropské unie]*. Praha: Linde, 2008, s. 20.

svobodu volby a pro volby do komor Parlamentu také zásady poměrného zastoupení a většinového systému.⁵

Princip všeobecnosti charakterizuje volební právo jako právo každého občana, který splňuje zákonem stanovené podmínky a ve výkonu volebního práva mu nestojí žádná z překážek. Rovnost volebního práva zaručuje stejné podmínky výkonu volebního práva a stejnou váhu každého odevzdaného hlasu, princip přímosti zavazuje občana odevzdat hlas osobně, nikoli zprostředkovaně a tajné hlasování zaručuje voliči zpětně nezjistitelnou, a tedy i svobodnou volbu.

Vzhledem k tématu mé práce považuji za podstatné zmínit, že od principů volebního práva nemohlo být upuštěno, ani v případě realizace voleb za epidemie koronaviru. Ba naopak bylo ještě důležitější dbát na to, aby situace nijak neohrozila jejich dodržení, a to zejména principu tajnosti hlasování či principu přímosti odevzdaného hlasu při využití zvláštních způsobů hlasování osob v karanténě a izolaci. V souvislosti s volebním právem nesmím opomenout též následné právo občana navrhnout neplatnost voleb či hlasování u příslušného soudu ve správním soudnictví.⁶

1.2 Prameny právní úpravy voleb

Volební právo je základní právo garantované ústavním zákonem č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů. V prvé řadě se tedy budu věnovat právním předpisům ústavního pořádku České republiky.

Ústava České republiky čl. 2 odst. 1 stanoví, že „*Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.*“⁷, což je podstatné zmocnění občanů pro volbu jejich zástupců či samotnou participaci na státní moci. Čl. 18 odst. 3 Ústavy upravuje dva výše zmíněné obecné cesty volebního práva, v širším měřítku je možné pro téma voleb do krajských zastupitelstev zmínit také hlavu sedmou Ústavy, která se věnuje územní samosprávě, a na kterou se zaměřím v kapitole č. 2. K soudní ochraně volebního práva, jakožto základního lidského práva, je v Ústavě zakotven čl. 4. Na tomto místě bych ráda zmínila komentář Ústavy Vladimíra Sládečka a kol., který se jednotlivým článkům detailně věnuje.⁸

⁵ ANTOŠ, Marek. *Principy voleb v České republice: [doplňeno o srovnání se státy Evropské unie]*. Praha: Linde, 2008, s. 18-19.

⁶ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, § 90.

⁷ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, čl. 2 odst. 1.

⁸ SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Ústava České republiky: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, xviii, 1301 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-590-9.

Na ústavní úrovni nesmí být opomenuta Listina základních práv a svobod, ve které považují za důležitý čl. 17 odst. 1, který zaručuje svobodu projevu, která neodmyslitelně patří k jakékoli volbě a ustanovení odst. 2, dle kterého každému náleží právo projevovat své názory, a to i formou volby svých zástupců.⁹ Stejně jako v Ústavě je i v Listině základních práv a svobod zakotvena soudní ochrana volebního práva.¹⁰ Klíčový je též čl. 21, upravující zejména volební právo aktivní a jeho principy.¹¹ Tomuto článku se věnoval Ústavní soud v usnesení ze dne 19. října 2004 pod sp. zn. II. ÚS 540/02, ve kterém se zabýval výkladem statu negativu vs. activu a zdůraznil, že se nejedná o právo autonomního prostoru, do kterého veřejné moci nepřísluší zasahovat, ale naopak o právo, k němuž je nutná existence veřejné moci a právo jedince se jí účastnit.¹² Z čehož vyplývá, že na rozdíl od typických lidských práv, se jedná o aktivní jednání. V neposlední řadě považují za nutné zmínit čl. 20 odst. 2 a čl. 22, které upravují především volební právo pasivní.¹³

Na úrovni základních právních předpisů je volební právo upraveno vždy v konkrétním právním předpisu v návaznosti na typ voleb. Nejpodstatnějším právním předpisem, upravujícím volby do zastupitelstev krajů, je zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, který upravuje obecné náležitosti těchto voleb, dny a dobu konání, podmínky a překážky voličského práva, volební orgány, kandidátní listiny a hlasovací lístky, průběh hlasování, zjišťování výsledků a další.¹⁴ Ústavní soud v nálezu ze dne 22.6.2005 pod sp. zn. Pl. ÚS. 13/05, považuje tento zákon, stejně tak zákon o volbách do zastupitelstev obcí, za volební zákon ve smyslu čl. 40 Ústavy.¹⁵

K tomuto zákonu byla přijata podstatná prováděcí vyhláška č. 152/2000 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů. Právní úprava je obsažena také v § 12 odst. 2 písm. a) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, kdy občan kraje za splnění censu věku nabývá aktivní i pasivní volební právo.

Na úrovni mezinárodní úpravy se jedná o čl. 3 Dodatkového protokolu Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, který zaručuje právo na svobodné volby a vyjádření

⁹ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů, čl. 17.

¹⁰ Tamtéž, čl. 36.

¹¹ Tamtéž, čl. 21.

¹² Usnesení Ústavního soudu ze dne 19. října 2004, sp. zn. II. ÚS 540/02.

¹³ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů, čl. 20 odst. 2 a čl. 22.

¹⁴ Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 22. června 2006, sp. zn. Pl. ÚS. 13/05, bod I.

názoru.¹⁶ Případně o Úmluvu o odstranění všech forem diskriminace žen, Mezinárodní úmluvu o odstranění všech forem rasové diskriminace a Úmluvu u politických právech žen, zaručující ženám rovná, nejen volební, práva jako mužům.

Co se týče právní úpravy principů voleb, ta se nachází napříč již výše zmíněnými, právními předpisy a mezinárodními dokumenty. Na ústavní úrovni v čl. 21 Listiny základních práv a svobod a v čl. 18 Ústavy je obsažena úprava principu přímosti, všeobecnosti, rovnosti a tajnosti. V rámci Ústavy stojí za zmínku čl. 102 odst. 1, který se věnuje principům voleb přímo ve volbách do zastupitelstev krajů. Na úrovni mezinárodních dokumentů se nachází úprava všech 4 základních principů v čl. 25 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a v čl. 21 Všeobecné deklarace lidských práv. Pro úplnou úpravu volebních principů doplňuji v rámci mezinárodní úpravy Kodex správných postupů ve volebních záležitostech, jakožto nezávazný dokument přijatý v roce 2003.¹⁷

1.3 Překážky a omezení volebního práva

Překážky je nutné odlišovat od výše zmíněných censů volebního práva, zatímco censy jsou trvalé, překážky ve výkonu volebního práva jsou pomíjivé a zpravidla po uplynutí času odpadnou.¹⁸ Možnost zavedení překážek, jakožto dalších podmínek výkonu volebního práva stanoví sama Ústava.¹⁹

Mezi překážky výkonu volebního práva do zastupitelstev krajů patří omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody, omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva dle občanského zákoníku, výkon služby vojáka z povolání nebo vojáka v záloze v zahraničí a zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu ochrany zdraví lidu, které bych ráda, vzhledem k tématu mé práce, rozvedla.²⁰

Možnost omezení osobní svobody z důvodu ochrany zdraví lidu vychází z následujících ustanovení zákona č. 86/1992 Sb., o péči o zdraví lidu „*Mimořádná opatření při epidemii i při nebezpečí jejího vzniku jsou: [...]*“

¹⁶ Sdělení č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících.

¹⁷ European Commission for Democracy through Law (Venice Commission). *Code of Good Practice in Electoral Matters. Guidelines and Explanatory report*. CDL-AD (2002)23, Štrasburk, 23. května 2003.

¹⁸ ANTOŠ, Marek. *Principy voleb v České republice: [doplňeno o srovnání se státy Evropské unie]*. Praha: Linde, 2008, s. 28.

¹⁹ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, čl. 20.

²⁰ Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 4 odst. 2.

b) zákaz nebo omezení styku některých skupin obyvatel s ostatním obyvatelstvem, zejména omezení cestování obyvatel některých oblastí a omezení dopravy mezi některými oblastmi, [...]“²¹ a „V zájmu svého zdraví a zdraví spoluobčanů je každý povinen:

a) podrobit se v případech stanovených obecně závaznými předpisy zdravotnickým prohlídkám, vyšetřením a diagnostickým zkouškám, očkování, léčení přenosných nemocí nebo jiných nemocí společensky zvlášť závažných, izolaci, karanténním opatřením, zákazu výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, asanačním, dezinfekčním a jiným opatřením na ochranu před nákazou. [...]“²²

Ze samotného historického pohledu lze od roku 1966, kdy nabyl účinnosti předchůdce současného zákona, hovořit o omezení volebního práva z důvodu karantény a izolace.²³

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, sice nestanovuje překážku volebního práva, ale stanovuje možnosti zavedení opatření z důvodu epidemie²⁴ následovně: „Fyzická osoba, která onemocněla infekčním onemocněním nebo je podezřelá z nákazy, je podle povahy infekčního onemocnění zejména povinna

a) podrobit se izolaci, podání specifických imunologických preparátů nebo antiinfektiv, potřebnému laboratornímu vyšetření, lékařské prohlídce a karanténním opatřením, [...]

d) zdržet se činnosti, která by mohla vést k dalšímu šíření infekčního onemocnění, a je-li běžnou součástí života, vykonávat ji tak, aby se riziko šíření snížilo.“²⁵ Zákon stanovuje též druhy a způsoby provedení protiepidemických opatření v ohnisku nákazy „Orgán ochrany veřejného zdraví příslušný podle místa výskytu infekčního onemocnění rozhodne o druhu a způsobu provedení protiepidemických opatření v ohnisku nákazy. Odvolání nemá odkladný účinek.“²⁶ a upravuje provádění opatření před zavlečením infekčních onemocnění ze zahraničí „Ochranná opatření před zavlečením vysoce nakažlivých infekčních onemocnění ze zahraničí stanoví a o jejich ukončení rozhodne Ministerstvo zdravotnictví. [...]“²⁷

Novou právní úpravou reagující na epidemii koronaviru, doplňující právě zákon o ochraně veřejného zdraví, je zákon č. 94/2021 Sb., o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 a o změně některých souvisejících zákonů, tzv. pandemický zákon, který upravuje vydávání mimořádných opatření pro zvládnutí epidemie Covid-19. Podstatné je překážku

²¹ Zákon č. 86/1992 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, § 5 odst. 2 písm. b).

²² Tamtéž, § 9 odst. 4 písm. a).

²³ Syllová, J. a kol. *Volební proces v době pandemie – překážky ve výkonu volebního práva, doporučení k volebnímu procesu, přehled opatření k zajištění hlasování* [online]. srpen 2020. [cit. 11. listopadu 2021]. Dostupné z: <<https://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=3>>, s. 6.

²⁴ Tamtéž.

²⁵ Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů, § 64.

²⁶ Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 67 odst. 1.

²⁷ Tamtéž, § 68 odst. 1.

volebního práva, ve smyslu omezení osobní svobody z důvodu ochrany zdraví lidu, posuzovat v kontextu doby přijetí zákona o ochraně veřejného zdraví, kdy zákonodárce dozajista právní úpravu netvořil po vzoru epidemie Covid-19, ale pro takové choroby, které ačkoli vyžadují izolaci, postihnou pouze malý počet osob.²⁸

Na tomto místě mi přijde vhodné zmínit usnesení Ústavního soudu ze dne 19. října 2004, sp. zn. II. ÚS 540/02, které v jeho části shrnuje nutnost omezení některých aspektů volebního práva, aby vůbec mohlo být realizováno subjektivní volební právo a mohla být zajištěna dostatečná organizace voleb. V tomto případě nebylo voliči umožněno odevzdat hlas, jelikož byl ze stálého seznamu voličů vyškrtnut a neprokázal oprávnění k zápisu do zvláštního seznamu voličů. Podmínkou zápisu do stálého seznamu voličů je dle volebního zákona jakýkoliv důkaz, dle argumentace stěžovatele tedy i jiný, než trvalý pobyt (např. nájemní smlouva), což volební komise neakceptovala. Z tohoto postupu stěžovatel dovedl, že další podmínkou výkonu volebního práva v tuzemsku je formální přihlášení k trvalému pobytu, avšak ve skutečnosti se jedná pouze o otázku organizace voleb. Na základě těchto skutečností dovozoval zásah do svého volebního práva a nutnost rozdělit aspekt organizace voleb a aspekt podmínek výkonu volebního práva.²⁹

V souvislosti s průběhem epidemie při realizaci voleb do krajských zastupitelstev v roce 2020, tak docházím k závěru, že překážka volebního práva, která by vyvstala z nařízené karantény či izolace byla řešena přijetím speciální právní úpravy, které se budu věnovat v kapitole třetí a volební právo tak narušeno nebylo.

²⁸ Syllová, J. a kol. *Volební proces v době pandemie – překážky ve výkonu volebního práva, doporučení k volebnímu procesu, přehled opatření k zajištění hlasování* [online]. srpen 2020. [cit. 12. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=3>>, s. 8.

²⁹ Usnesení Ústavního soudu ze dne 19. října 2004, sp. zn. II. ÚS 540/02.

2. Zastupitelstvo kraje

Zastupitelstvo kraje je přímo volený samosprávný orgán, který spravuje kraj. Je tvořeno ze zastupitelů, jejichž počet je stanoven k 1. lednu roku, ve kterém se konají příslušné volby.³⁰ Zastupitelstvo Olomouckého kraje je dle § 31 odst. 1 písm. b) zákona o krajích v současné době tvořeno 55 členy.³¹

Mandát vzniká zvolením, zastupitel skládá slib a jeho funkce je veřejná.³² Uvolněnému členu zastupitelstva za výkon funkce náleží odměna, neuvolněnému členu zaměstnavatel pro výkon funkce poskytne volno a náhradu mzdy či platu.³³ Hlavní náplní krajského zastupitelstva je činnost v samostatné působnosti, zákon stanoví činnost zastupitelstva v přenesené působnosti a jeho pravomoc.³⁴ Mandát členů zastupitelstva představuje soubor zákonem stanovených práv a povinností.³⁵ Zastupitelstvo kraje obligatorně zřizuje výbor finanční, kontrolní, výbor pro výchovu, vzdělání a zaměstnanost a v krajích, kde žije alespoň 5 % občanů jiné, ale společné národnosti výbor pro národnostní menšiny, fakultativně se zřizují další výbory.³⁶

Působnost a pravomoc zastupitelstva kraje upravuje zákon o krajích. Jedná se však o orgán zakotvený také na ústavní úrovni, v již výše zmíněné hlavě sedmé Ústavy, věnované územní samosprávě. Kraj je vyšším územním samosprávným celkem vytvořeným zákonem, jehož součástí jsou obce a jehož občané mají právo na samosprávu.³⁷ Dle čl. 101 odst. 2 Ústavy je kraj samostatně spravován zastupitelstvem a jeho funkční období je dle čl. 102 odst. 2 čtyřleté. V neposlední řadě se zde nachází zmocnění zastupitelstva k tvorbě obecně závazných vyhlášek a odkaz na úpravu působnosti zastupitelstva v zákoně č. 129/2000 Sb., o krajích.³⁸

2.1 Volby do zastupitelstev krajů

K 1. lednu 2000 byly na území České republiky ústavním zákonem č. 347/1997 Sb., vytvořeny vyšší územní samosprávné celky a bylo nutné zvolit zastupitelstva, která kraje budou spravovat. První volby se konaly v roce 2000, nyní se opakují pravidelně každé 4 roky v polovině funkčního období zastupitelstev obcí a v některých rocích probíhají spolu s volbou 1/3 Senátu.

³⁰ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, § 31 odst. 1 a 2.

³¹ Olomoucký kraj. *Seznam členů Zastupitelstva Olomouckého kraje* [online]. olkraj.cz. 2021 [cit. 6. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.olkraj.cz/seznam-clenu-zastupitelstva-olomouckeho-kraje-zok-cl-436.html>>.

³² Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, § 32 a 33.

³³ Tamtéž, § 46 a násl.

³⁴ Tamtéž, § 35–37.

³⁵ Tamtéž, § 34.

³⁶ Tamtéž, § 78.

³⁷ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, čl. 99 a 100.

³⁸ Tamtéž, čl. 104 odst. 1 a 3.

Realizace a průběh voleb do zastupitelstev krajů podléhá úpravě zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů a prováděcí vyhlášce č. 152/2000 Sb., k tomuto zákonu. Zákon ihned v úvodu, stejně jako Ústava v čl. 102 odst. 1, obsahuje výše zmíněné základní principy voleb a zdůrazňuje tak jejich důležitost.³⁹ Volby do zastupitelstev krajů vyhlašuje prezident republiky nejméně 90 dnů před jejich konáním, které je zákonem stanoveno na pátek v době od 14:00 hodin do 22:00 hodin a sobotu od 8:00 hodin do 14:00 hodin, ve volebních místnostech na území České republiky.⁴⁰

Aktivní volební právo náleží občanu České republiky, který splní podmínku věku a trvalého pobytu v obci na území kraje, pasivním volebním právem disponuje občan České republiky, kterému nebrání překážka ve výkonu aktivního volebního práva.⁴¹ Hlasování probíhá ve stanovené době ve volebních místnostech okrsků stanovených zvláštním předpisem.⁴² Starosta obce je povinen občany o realizaci voleb informovat nejpozději 15 dnů před jejich zahájením způsobem v místě obvyklým.⁴³ Volič hlasuje osobně, po prokázání totožnosti, v pořadí, v jakém se do volební místnosti dostavil se odebere za plentu k úpravě hlasovacího lístku, na kterém může kandidátům udělit až 4 preferenční hlasy, hlasovací lístek vloží do úřední obálky, kterou před okrskovou komisí odevzdá do volební schránky.⁴⁴

Ve volbách do zastupitelstev krajů je využíván poměrný systém, kdy se z hlediska přepočtu mandátů využívá d'Hondtova metoda a kvórum pro postup strany ke sčítání hlasů činí alespoň 5 %.⁴⁵ Výsledky voleb vyhlašuje a zveřejňuje krajský úřad.⁴⁶ Pokud by počet členů zastupitelstva kraje v době jeho funkčního období, ne však méně než 6 měsíců před jeho skončením, klesl pod polovinu stanovenou zákonem, vyhlásí ministr vnitra na návrh ředitele krajského úřadu nové volby.⁴⁷

Ačkoli je na území České republiky zřízeno 14 krajů, volby do zastupitelstev krajů probíhají pouze ve třinácti z nich. Důvodem je statut hlavního města Prahy, které je sice vyšším územním samosprávným celkem, ale je spravováno přímo zastupitelstvem hl. města Prahy, které je voleno v komunálních volbách.⁴⁸

³⁹ Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰ Tamtéž, § 3.

⁴¹ Tamtéž, § 4 a 5.

⁴² Tamtéž, § 25.

⁴³ Tamtéž, § 27.

⁴⁴ Tamtéž, § 31 a 32.

⁴⁵ CHYTILEK, Roman a kol. *Volební systémy*. Praha: Portál, 2009, s. 317.

⁴⁶ Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 44.

⁴⁷ Tamtéž, § 51.

⁴⁸ CHYTILEK, Roman a kol. *Volební systémy*. Praha: Portál, 2009, s. 317.

Jak již bylo zmíněno volební právo do zastupitelstev krajů se váže k trvalému pobytu v daném kraji, proto považují za vhodné pro úplnost zmínit usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 6. února 2007, sp. zn. 2 As 64/2005. V něm je poukázáno na svobodu pohybu a pobytu ve smyslu čl. 14 Listiny základních práv a svobod, avšak na volbu pouze jednoho místa trvalého pobytu podle § 10 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, se kterým jsou spjata povinnosti a práva občana, jakožto i právo volební.⁴⁹ Ráda bych na tomto místě využila také již výše zmíněný nález Ústavního soudu ze dne 22.6.2005, sp. zn. Pl. ÚS. 13/05, ve kterém plénum podtrhlo důležitost krajských voleb a obecně voleb v územních samosprávných celcích, protože samotná demokracie je tvořena “odspodu“, od lidu a není možné volby do jednotlivých komor Parlamentu považovat za důležitější.⁵⁰

⁴⁹ Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 6. února 2007, sp. zn. 2 As 64/2005 (č. 1259/2007 Sb. NSS).

⁵⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 22. června 2006, sp. zn. Pl. ÚS. 13/05, bod VI.

3. Volby do zastupitelstev krajů v roce 2020

Rok 2020 se nejen do českých, ale i světových dějin zapsal velmi negativně. V březnu roku 2020 se v České republice projevila celosvětová pandemie onemocnění Covid-19 způsobená virem SARS-CoV-19, která ovlivnila celou společnost a zanechala nejen vysoké ekonomické ztráty, ale bohužel zejména lidské. Situace si žádala radikální a rychlá řešení ve formě několika měsíčních lockdownů a přijetí nové právní úpravy k minimalizaci šíření viru a ochrany zdraví lidu. Výjimkou nebyly ani volby do zastupitelstev krajů a 1/3 Senátu, které se po vypuknutí epidemie koronaviru konaly jako první a bylo nutné zajistit, pokud možno, hladký průběh voleb a realizaci volebního práva v souladu s ochranou zdraví lidu. V průběhu příprav byly v úvaze dva scénáře, buďto odsunutí konání voleb nebo konání voleb za přísných protiepidemických opatření.⁵¹

Volby do zastupitelstev krajů se v roce 2020, ve 27 volebních obvodech, konaly spolu s volbami do Senátu. Vymezení volebních obvodů pro volby 1/3 Senátu přikládám v příloze č. 1. Krajské volby byly v souladu se zákonem vyhlášeny prezidentem republiky dne 9. dubna 2020 ve Sbírce zákonů rozhodnutím č. 169/2020 Sb., o vyhlášení voleb do Senátu Parlamentu České republiky a o vyhlášení voleb do zastupitelstev krajů a dny konání byly stanoveny na pátek 2. října a sobotu 3. října 2020.⁵² Voliči obdrželi hlasovací lístky nejméně 3 dny předem, tedy 29. září 2020. Pokud se konaly též volby do Senátu, hlasovací lístky a úřední obálky od sebe byly pro přehlednost barevně odlišeny, lístky a obálky pro volby do zastupitelstev krajů byly šedé, lístky a obálky do Senátu byly žluté barvy.

3.1 Realizace aktivního volebního práva do zastupitelstev krajů v době epidemie koronaviru

V důsledku pandemie Covid-19 a rizik s ní spojených bylo nutné schválit právní úpravu, která zajistí realizaci aktivního volebního práva osobám v karanténě či izolaci a další předpisy vymezující nutná opatření. Průlomovým byl zákon č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020, důležitou roli hrála také směrnice MV-94781-37/OV-2020 ze dne 10. srpna 2020, o zajištění prostředků pro aktivaci hygienicko-protiepidemických opatření ve volbách do Senátu Parlamentu České republiky a ve

⁵¹ Syllová, J. a kol. *Volební proces v době pandemie – překážky ve výkonu volebního práva, doporučení k volebnímu procesu, přehled opatření k zajištění hlasování* [online]. srpen 2020. [cit. 12. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=3>>, s. 4.

⁵² Rozhodnutí Prezidenta republiky č. 169/2020 Sb., ze dne 9. dubna 2020, o vyhlášení voleb do Senátu Parlamentu České republiky a o vyhlášení voleb do zastupitelstev krajů.

volbách do zastupitelstev krajů vyhlášených na dny 2. a 3. října 2020. Směrnice upravuje zejména postup a povinnosti obecních a krajských úřadů při přípravě a organizaci těchto voleb.⁵³

Obecní úřady byly povinny zajistit dezinfekční prostředky na ruce a jednorázové rukavice pro osoby rozdělující sady volebních lístků, členy okrskových volebních komisí a voliče, roušky pro osoby rozdělující sady volebních lístků a zajišťující jejich roznos a pro členy okrskových volebních komisí, dezinfekční prostředky k úklidu do volebních místností a místností, kde probíhalo rozdělování sad lístků a do místností, kde probíhalo první zasedání komise.⁵⁴ Vystává zde však otázka kontroly těchto povinností. Z vlastní zkušenosti, jakožto místopředsce okrskové volební komise pro tyto volby v obci Laškov, jsem přesvědčena, že alespoň ve volební místnosti našeho okrsku byla protiepidemická opatření dodržena, což následně potvrdila i kontrola ze strany Krajského úřadu Olomouckého kraje v průběhu hlasování. Avšak, zda a v jaké šíři byla zajištěna protiepidemická opatření, například při rozdělování hlasovacích lístků, je pravděpodobně pouze na zvážení zaměstnanců obecních úřadů a jedinců, kteří se na těchto činnostech podíleli.

Pověřené obecní úřady byly pro tyto volby povinny zajistit dezinfekční prostředky na ruce osobám, které rozdělovaly hlasovací lístky a další volební materiály a pro členy okrskových komisí při školení, dezinfekční prostředky na úklid v místech, kde probíhalo školení a rozdělování hlasovacích lístků a ostatních volebních materiálů pro obce ve správním obvodu úřadu, jednorázové rukavice a roušky osobám, které rozdělovaly hlasovací lístky a další volební materiály, roušky také pro členy okrskových komisí při školení a zaměstnance, kteří kontrolovali průběh a sčítání hlasů ve volebních místnostech.⁵⁵

Krajské úřady byly povinny zajistit dostatečné množství roušek pro své zaměstnance, kteří kontrolovali průběh a sčítání hlasů ve volebních místnostech.⁵⁶

Všechny výše zmíněné hygienické prostředky byly financovány z finančních prostředků poskytnutých, na úhradu nákladů těchto voleb, obcím a krajům ze státního rozpočtu.⁵⁷

U osob, které nebyly v karanténě či izolaci probíhaly tyto volby téměř stejně jako za obvyklé situace. S výjimkou toho, že občané byli povinni ve volebních místnostech či při volbě

⁵³ Směrnice MV-94781-37/OV-2020 ze dne 10. srpna 2020, o zajištění prostředků pro aktivaci hygienicko-protiepidemických opatření ve volbách do Senátu Parlamentu České republiky a ve volbách do zastupitelstev krajů vyhlášených na dny 2. a 3. října 2020, čl. 1.

⁵⁴ Tamtéž.

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ Tamtéž, čl. 4.

do přenosných volebních schránek⁵⁸ dodržovat základní hygienická opatření, jakožto ochranu dýchacích cest vyplývající z mimořádného opatření Ministerstva vnitra, v této době ještě nebyla zavedena povinnost respirátoru ochrany FFP2 či nanoroušky v uzavřených prostorech, postačilo jakékoli zakrytí dýchacích cest, které volič na okamžik sejmul pro nezbytné prokázání totožnosti před volební komisí.⁵⁹ Voliči mohla být nabídnuta ochrana úst a její odmítnutí nebylo překážkou pro odevzdání hlasu, avšak mohlo pro voliče znamenat odpovědnost za přestupek na úseku ochrany veřejného zdraví.⁶⁰ Volič byl povinen využít dezinfekční prostředek na ruce, dodržovat rozestupy od komise a od ostatních voličů alespoň 2 metry, případně vstupovat do místnosti, vzhledem k její velikosti, jednotlivě.⁶¹ Rozestup voliče od komise byl pro jednodušší orientaci na zemi vyznačen lepící páskou.⁶²

Ministerstvo vnitra, se záměrem zajistit maximální bezpečnost a ochranu zdraví při realizaci voleb, připravilo instruktážní videa, která byla uveřejněna na webových stránkách Ministerstva vnitra a sociálních sítích. Týkala se průběhu drive-in hlasování a hlasování ve volební místnosti nebo prezentace volební místnosti.⁶³ Připraveny byly také letáky, jednoduše popisující možnosti realizace volebního práva v době pandemie, čímž se Ministerstvo vnitra dozajista snažilo minimalizovat nedorozumění, ke kterým by mohlo docházet.⁶⁴ Pro zavěšení ke vchodu do volební místnosti byly připraveny piktogramy znázorňující hygienu rukou, povinnost rozestupu a ochranu dýchacích cest.⁶⁵

3.2 Realizace aktivního volebního práva občanů v karanténě a izolaci

Podstatnou úpravou průběhu voleb v reakci na epidemii bylo přijetí výše zmíněného zákona č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020, který byl pouze jednorázový. Zákon upravoval realizaci aktivního volebního práva v těchto volbách, případně hlasování v místních a krajských referendech, která

⁵⁸ Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 31 odst. 8.

⁵⁹ Ministerstvo vnitra. *Volby 2020 – Zastupitelstva krajů a senát – Pro voliče* [online]. mvcr.cz, 2021 [cit. 23. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=22245256&docType=ART&chnum=4>>.

⁶⁰ FIŠAROVÁ, Lucie, JIROVEC, Tomáš. Organizace voleb v době pandemie. Volby do zastupitelstev krajů a do Senátu 2020. *Správní právo* [online], 2021, roč. XIII, č. I-II/2021, s. 182-194 [cit. 25. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/clanek/spravni-pravo-cislo-3-2021.aspx>>.

⁶¹ Ministerstvo vnitra. *Volby 2020 – Zastupitelstva krajů a senát – Pro voliče* [online]. mvcr.cz, 2021 [cit. 23. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=22245256&docType=ART&chnum=4>>.

⁶² Tamtéž.

⁶³ Tamtéž.

⁶⁴ Tamtéž.

⁶⁵ Tamtéž.

proběhla souběžně s volbami.⁶⁶ Zákon byl v roce 2020 přijat ve stavu legislativní nouze, projednán ve zkráceném jednání a nabyl účinnosti dnem vyhlášení.⁶⁷ Úprava obsahovala tři možnosti realizace aktivního volebního práva osob omezených na svobodě z důvodu ochrany zdraví lidu zvláštními způsoby hlasování.⁶⁸ Využití těchto způsobů neznamena porušení karantény či izolace.⁶⁹ Nepřijetí zákona by pravděpodobně bylo značnou překážkou pro výkon aktivního volebního práva dle zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů.

Přijetí zákona se stejnou úpravou zvláštních způsobů hlasování pro osoby v karanténě či izolaci se opakovalo i pro volby do Poslanecké Sněmovny Parlamentu v roce 2021,⁷⁰ což bezesporu potvrdilo vhodnost a osvědčenost této právní úpravy.

3.2.1 Hlasování z motorového vozidla u volebního stanoviště (tzv. drive-in hlasování)

Volební stanoviště byla zřízena Armádou České republiky pro každý okres a přizpůsobena motorovým vozidlům, místa volebních stanovišť zveřejnil krajský úřad nejpozději 15 dnů před zahájením hlasování na webových stránkách.⁷¹ Toto hlasování probíhalo již ve středu 30. září 2020 od 7:00 do 15:00 hodin.⁷²

K hlasování u volebního stanoviště byl oprávněn občan, který měl trvalý pobyt na území okresu, pro který bylo volební stanoviště zřízeno.⁷³ Volič přijel autem do stanoviště určeného k hlasování, kde navštívil část pro ověření totožnosti, zde obdržel hlasovací obálku a případně volební lístky, s kterými přešel do části, kde v soukromí vložil do obálky hlasovací lístek, případně udělil vlastní propiskou preferenční hlasy. V poslední fázi volič odjel k volební schránce, kam vložil obálku s hlasem. Všechny tyto úkony činil volič z auta při staženém okénku. Pokud bylo v rámci rodiny více osob v karanténě, mohly využít společně jednoho auta.⁷⁴

⁶⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020, zvláštní část.

⁶⁷ Tamtéž.

⁶⁸ Zákon č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020, ve znění pozdějších předpisů, § 1.

⁶⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020, zvláštní část.

⁷⁰ Zákon č. 296/2021 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2021 a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷¹ Zákon č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020, ve znění pozdějších předpisů, § 9.

⁷² Tamtéž, § 10.

⁷³ Tamtéž, § 8.

⁷⁴ Ministerstvo vnitra. *Volby 2020 – Zastupitelstva krajů a senát – Pro voliče* [online]. mvcr.cz, 2021 [cit. 23. listopadu 2021]. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=22245256&docType=ART&chnum=4>.

3.2.2 Hlasování při pobytovém zařízení

Druhou zákonem upravenou možností bylo hlasování v pobytovém zařízení sociálních služeb, které bylo krajskou hygienickou stanicí z důvodu nákazy uzavřeno a nejpozději do 12:00 hodin prvního dne voleb nahlášeno krajskému úřadu.⁷⁵

Tohoto hlasování pro volby do zastupitelstev krajů mohl využít občan v případě, že měl trvalý pobyt v kraji, v němž se zařízení nachází a pro volby do Senátu v případě, že měl trvalý pobyt ve volebním obvodu, kde je zřízeno pobytové zařízení.⁷⁶ Tento způsob hlasování probíhal ve dnech 1. října od 7:00 do 22:00 hodin a 2. října od 7:00 do 18:00 hodin ve sjednané době.⁷⁷ Doba pro hlasování mohla být v tomto případě prodloužena faktickým úkonem ředitele krajského úřadu za současného informování Ministerstva vnitra a Českého statistického úřadu.⁷⁸

3.2.3 Hlasování do zvláštní přenosné volební schránky

Tento způsob byl oprávněn využít volič, který z vážných důvodů nemohl využít tzv. drive-in hlasování, a to za podmínky, že pro volby do zastupitelstev krajů splňuje podmínku trvalého pobytu na území kraje, pro který byla komise pro hlasování zřízena a pro volby do Senátu podmínku trvalého pobytu ve volebním obvodu, pro který byla komise pro hlasování zřízena a v tomto obvodu pobývá.⁷⁹

Občan, který chtěl využít tohoto způsobu hlasování byl povinen tuto skutečnost nahlásit telefonicky do 1. října do 20:00 hodin příslušnému krajskému úřadu.⁸⁰ Hlasování zajistila speciální volební komise s přenosnou volební schránkou tvořena členy drive-in týmu. Tento způsob hlasování proběhl 2. října od 7:00 do 22:00 hodin a 3. října od 7:00 do 14:00 hodin.⁸¹ I tato doba mohla být vzhledem k náročnosti hlasování prodloužena, nejdéle však o 3 hodiny a stejným způsobem jako prodloužení doby hlasování při pobytovém zařízení.⁸²

⁷⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020, zvláštní část.

⁷⁶ Zákon č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020, ve znění pozdějších předpisů, § 12.

⁷⁷ Tamtéž, § 14 odst. 1.

⁷⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020, zvláštní část.

⁷⁹ Zákon č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020, ve znění pozdějších předpisů, § 16.

⁸⁰ Tamtéž, § 17 odst. 1.

⁸¹ Tamtéž, § 18 odst. 1.

⁸² Důvodová zpráva k zákonu č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020, zvláštní část.

Doba hlasování zvláštními způsoby pro krajské volby a pro první i druhé kolo senátních voleb byla stanovena rozhodnutím Prezidenta republiky č. 356/2020 Sb., ze dne 25. srpna 2020, o vyhlášení dnů konání hlasování zvláštním způsobem hlasování při volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu Parlamentu České republiky v roce 2020. Zákonem stanovená lhůta pro vyhlášení voleb nejpozději 90 dnů před jejich konáním nemohla být dodržena, protože v této době zákon ještě nebyl účinný.⁸³

Osoby, které byly po dobu voleb v karanténě či izolaci, bylo nutné zaevidovat pro účely zvláštních způsobů hlasování, vyjma hlasování při pobytovém zařízení, krajský úřad potom seznam zaevidovaných osob poskytl speciálním hlasovacím komisím.⁸⁴ Zdrojem informací o nařízené karanténě či izolaci bylo Ministerstvo vnitra a Česká správa sociálního zabezpečení.⁸⁵ Za oprávněnou osobu k využití zvláštního způsobu hlasování se považoval též volič, který nebyl evidován a jemuž bylo vystaveno potvrzení poskytovatelem zdravotních služeb nebo krajskou hygienickou stanicí, kterým se speciální komisi prokázal.⁸⁶ Občan, který využil zvláštního způsobu hlasování, byl stejně jako řádný volič povinen prokázat svoji totožnost, a to pouze občanským průkazem, který obsahuje údaj o trvalém pobytu.⁸⁷ Nutné bylo také splnění podmínek volebního práva, odevzdání hlasu osobně, dodržení protiepidemických opatření, případně odevzdání voličského průkazu, pokud mu byl vydán.⁸⁸ Komise prověřila, že se jedná o osobu v karanténě či izolaci.⁸⁹ Samotné sčítání hlasů proběhlo u Krajského úřadu zvláštní sčítací komisí.⁹⁰

Krajské úřady byly dle § 21 zákona č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování, povinny do 1. října do 12:00 hodin předat evidenci obecním úřadům příslušným dle místa trvalého pobytu, konkrétně seznam osob, hlasujících u volebního stanoviště, které obecní úřad přenese do výpisu ze stálého seznamu voličů.⁹¹ Do 2. října 2020 do 10:00 hodin seznam osob,

⁸³ Důvodová zpráva k zákonu č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020, zvláštní část.

⁸⁴ Zákon č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020, ve znění pozdějších předpisů, § 4.

⁸⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020, zvláštní část.

⁸⁶ Zákon č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020, ve znění pozdějších předpisů § 4.

⁸⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020, zvláštní část.

⁸⁸ Zákon č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020, ve znění pozdějších předpisů, § 7.

⁸⁹ Tamtéž, § 7 odst. 3.

⁹⁰ Ministerstvo vnitra České republiky. *Volby 2020 – zastupitelstva krajů a Senát. Informace pro voliče v karanténě / izolaci z důvodu onemocnění covid-19* [online]. mvcr.cz, 2021 [cit. 12. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/mvcren/docDetail.aspx?docid=22245256&docType=ART&chnum=5>>.

⁹¹ Zákon č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020, ve znění pozdějších předpisů, § 21.

kteře požádaly o hlasování do zvláštní přenosné volební schránky a do 22:00 hodin evidenci osob, které již odhlasovaly při uzavřeném pobytovém zařízení.⁹² Tyto informace obecní úřad předal okrskovým volebním komisím, které je zaznamenaly do výpisu ze stálého seznamu voličů.⁹³ Informace byly obecním úřadům předány z důvodu zamezení dvojím hlasováním.

Úskalím tohoto jednorázového zákona, které bylo známé již před jeho přijetím, je fakt, že občan, který se do karantény či izolace dostal až v pátek 2. října neměl možnost volit, protože dva zvláštní způsoby hlasování již proběhly a lhůta pro přihlášení k hlasování do zvláštní přenosné volební schránky uplynula.⁹⁴ Důvodem bylo zabránění dvojímu hlasování a prostor pro seznámení zvláštních sčítacích komisí se seznamem voličů, které mají navštívit.⁹⁵

Náklady na realizaci zvláštních způsobů hlasování byly stanoveny na 35 mil. Kč a hrazeny ze státního rozpočtu.⁹⁶ Z výše uvedeného s odkazem na ustanovení § 3 tohoto zákona vyplývá, že osoby omezené na svobodě z důvodu ochrany zdraví lidu nebyly kráceny na právu volit. Docházím tak k závěru, že díky adekvátním opatřením a přijaté právní úpravě epidemie koronaviru volební právo a průběh voleb nikterak neomezila.

3.3 Volební účast a využití zvláštních způsobů hlasování v krajských volbách

V této části práce se věnuji porovnání volební účasti v krajských volbách v době epidemie koronaviru s krajskými volbami v roce 2016, zaměřuji se také na využití jednotlivých způsobů zvláštních hlasování.

Celkové výsledky voleb do zastupitelstev krajů publikuje Státní volební komise sdělením ve Sbírce zákonů, pro rok 2020 se jednalo o sdělení č. 395/2020 Sb., pro rok 2016 o sdělení č. 332/2016 Sb. Volební účast ve volbách do zastupitelstev krajů v roce 2016, tedy za běžné situace, byla 34,57 %, registrovaných voličů v seznamu bylo 7 461 766, z nichž se do volební místnosti dostavilo 2 579 668, platných hlasů bylo odevzdáno 2 532 311.⁹⁷ Zatímco v roce 2020 bylo v seznamu voličů registrováno 7 399 299 občanů, svůj hlas se do volební místnosti dostavilo odevzdat 37,95 % voličů, tedy 2 807 967 osob, z nichž ale 38 606 odevzdalo neplatný

⁹² Zákon č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020, ve znění pozdějších předpisů, § 21.

⁹³ Tamtéž, § 21.

⁹⁴ FIŠAROVÁ, Lucie, JIROVEC, Tomáš. Organizace voleb v době pandemie. Volby do zastupitelstev krajů a do Senátu 2020. *Správní právo* [online], 2021, roč. XIII, č. I-II/2021, s. 182-194 [cit. 25. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/clanek/spravni-pravo-cislo-3-2021.aspx>>.

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷ Český statistický úřad. *Volby* [online]. volby.cz, 2021 [cit. 15. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.volby.cz>>.

hlas.⁹⁸ Ačkoli můžeme v jednotlivých rocích pozorovat zanedbatelné rozdíly mezi počty zapsaných občanů ve voličských seznamech, z výše uvedených celorepublikových volebních účastí vyplývá, že účast byla v pandemickém roce o 3,38 % vyšší.

Ráda bych se ještě věnovala volební účasti v konkrétním kraji a okresu, v kraji Olomouckém a okresu Prostějov, ve kterém jsem se voleb sama účastnila nejen jako volič, ale také jako místopředsdkyně okrskové volební komise. V roce 2016 byla v Olomouckém kraji volební účast 33,20 % a v okrese Prostějov 33,31 %, v pandemickém roce 2020 byla krajská volební účast 37,29 % a okresní 37,04 %.⁹⁹ Tento konkrétní pohled do kraje a okresu potvrzuje již zmíněnou celorepublikově vyšší volební účast v roce 2020, a to v průměru o 4 %.

Protiepidemická opatření či strach, soudě dle volební účasti, občany od realizace volebního práva neodradil. Volební účast roku 2020 potvrzuje také již výše uvedený závěr, že volební právo občanů kraje nebylo epidemií narušeno.

Co se týče zvláštních způsobů hlasování, jejich kapacita byla zprvu stanovena na 9 000 voličů, avšak s navýšením počtu osob v karanténě a izolaci před volbami byla navýšena i kapacita hlasování až na 16 000 voličů.¹⁰⁰ Nakonec zvláštních způsobů hlasování využilo při krajských a obou kolech senátních voleb celkem 6 524 voličů.¹⁰¹

Pro přehlednost jsem tabulku s údaji, poskytnutými Českým statistickým úřadem, o využití zvláštních způsobů hlasování v jednotlivých krajích v krajských volbách, zařadila jako přílohu č. 2. Z těchto informací vyplývá, že nejvyšší využití zvláštních způsobů hlasování osobami v karanténě či izolaci bylo v kraji Středočeském, naopak nejnižší v Karlovarském kraji. Právě Karlovarský kraj spolu s krajem Pardubickým byly jedinými kraji, ve kterých se počet občanů zapsaných ve voličském seznamu shodoval s platnými odevzdanými hlasy. Co se týče Olomouckého kraje, který jsem již jednou z výše uvedených důvodů využila jako příklad, zde bylo do voličského seznamu zapsáno 331 voličů, z nichž byla 330 z nich vydána úřední obálka, 5 voličů úřední obálku neodevzdalo a 2 ji odevzdali s neplatným hlasem.

Informace o využití jednotlivých způsobů zvláštních hlasování, které jsem obdržela od Ministerstva vnitra, zahrnující i první kolo voleb do Senátu, příkládám opět formou tabulky v příloze č. 3. Z těchto informací vyplývá, že nejvíce bylo využito drive-in hlasování, naopak nejméně voličů svůj hlas odevzdalo v uzavřených zařízeních.

⁹⁸ Český statistický úřad. *Volby* [online]. volby.cz, 2021 [cit. 15. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.volby.cz>>.

⁹⁹ Tamtéž.

¹⁰⁰ FIŠAROVÁ, Lucie, JIROVEC, Tomáš. Organizace voleb v době pandemie. Volby do zastupitelstev krajů a do Senátu 2020. *Správní právo* [online], 2021, roč. XIII, č. I-II/2021, s. 182-194 [cit. 25. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/clanek/spravni-pravo-cislo-3-2021.aspx>>.

¹⁰¹ Tamtéž.

3.4 Působnost volebních komisí a specifický průběh voleb

S ohledem na epidemiologickou situaci byly volební komise povinny zajistit řadu nadstandardních opatření nad rámec běžného průběhu voleb a současně kontrolovat jejich dodržování.

V rámci voleb konaných v roce 2020 působily dva typy volebních komisí, běžná okrsková volební komise a speciální hlasovací komise, zajišťující zvláštní způsoby hlasování. Činnost těchto volebních orgánů je výkonem státní správy.¹⁰²

Okrsková volební komise pro volby do zastupitelstev krajů je tvořena členy, předsedou, místopředsedou a zapisovatelem, kteří jsou občany České republiky, staršími 18 let, bez překážky volebního práva a občany, kteří nekandidují v kraji, v němž je zřízena volební komise.¹⁰³ Člen okrskové volební komise je delegován kandidující stranou, hnutím, koalicí nebo starostou obce.¹⁰⁴ Občan se stává členem komise složením slibu a jeho členství končí ukončením činnosti komise, smrtí, vzdáním se funkce, odvoláním, pozbytím občanství a pokud opustí volební místnost v době voleb na dobu delší dvou hodin a nevykonává svou činnost.¹⁰⁵ Speciální hlasovací komise byla tvořena ze tří vojáků a zapisovatele, kterého jmenuje krajský úřad.¹⁰⁶

Pro volby v roce 2020 byla stanovena možnost snížit minimální počet členů volební komise z 6 na 5 členů a ve volebních okrscích, které mají méně než 300 voličů na 4 členy, a to v případech kdy nebyl naplněn minimální počet členů komise nebo jejich počet ve dnech voleb klesl pod minimální stanovený.¹⁰⁷ Člen okrskové volební komise má dle § 55 odst. 1 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů, nárok na zvláštní odměnu za výkon této funkce, jejíž výše je upravena prováděcí vyhláškou č. 152/2000 Sb., k tomuto zákonu.¹⁰⁸ V souvislosti se ztíženou prací a malým zájmem o členství z důvodu nutnosti dodržovat při průběhu voleb protiepidemická opatření byly členům okrskových volebních komisí v roce 2020

¹⁰² Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 19; Zákon č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020, ve znění pozdějších předpisů, § 27 odst. 3.

¹⁰³ Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 17 a 18.

¹⁰⁴ Tamtéž, § 17 odst. 2.

¹⁰⁵ Tamtéž, § 17 odst. 4 a 5.

¹⁰⁶ Ministerstvo vnitra České republiky. *Volby 2020 – zastupitelstva krajů a Senát. Informace pro voliče v karanténě / izolaci z důvodu onemocnění covid-19* [online]. mvcr.cz, 2021 [cit. 12. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/mvcren/docDetail.aspx?docid=22245256&docType=ART&chnum=5>>.

¹⁰⁷ Zákon č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020, ve znění pozdějších předpisů, § 27 odst. 12.

¹⁰⁸ Vyhláška č. 152/2000 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, § 17.

tyto odměny zvýšeny o 500 Kč.¹⁰⁹ Odměna řádného člena tak po navýšení činila 2 300,- Kč, místopředsedy a zapisovatele 2 600,- Kč a předsedy 2 700,- Kč, odměna za výkon funkce byla o 400,- Kč vyšší, pokud se současně konaly volby do Senátu.¹¹⁰

Volební okrskové komise byly ve volbách v roce 2020 vázány stejnými povinnostmi, které plynou ze zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů, jako při volbách realizovaných za běžné situace. Povinností zapisovatele, předsedy a místopředsedy okrskové volební komise je účast na volebním školení, které proběhlo i v roce 2020.¹¹¹ I zde bylo nutné dbát na všechna platná opatření a dodržovat rozestupy, ze své zkušenosti mohu říct, že při školení pro okres Prostějov nebyla kapacita školícího sálu dostatečná a rozestupy tak dodrženy nebyly. Mezi další povinnosti řadíme kontrolu pořádku a hlasování ve volební místnosti, sčítání hlasů a vyhotovení zápisu o průběhu a výsledku hlasování.¹¹²

Nad rámec těchto základních povinností se v roce 2020 zařadila povinnost volební komise pravidelně měnit či dezinfikovat psací potřeby v místě pro úpravu lístků, průběžně dezinfikovat kontaktní místa ve volební místnosti a větrat, omezit přímý kontakt s voliči, nesdílet s ostatními členy okrskové volební komise psací potřeby, využívat jednorázové rukavice k manipulaci s průkazem totožnosti, hlasovacími lístky a úřední obálkou a dodržovat rozestupy mezi jednotlivými členy komise, pokud to bylo vzhledem k povaze volební místnosti možné.¹¹³ Při sčítání hlasů bylo nutné využít opakovaně dezinfekci či jednorázové rukavice a mít zakryté dýchací cesty.¹¹⁴ Pokud byla volební okrsková komise požádána o hlasování do přenosné volební schránky osobami, které nejsou v karanténě či izolaci, byla povinna užít ochrany dýchacích cest, vyzvat k témuž navštíveného voliče a pravidelně dezinfikovat povrch přenosné volební schránky.¹¹⁵ Stejně tak speciální hlasovací komise byly při zvláštních způsobech hlasování povinny dodržovat na zřízených hlasovacích stanovištích protiepidemická opatření.

Na tomto místě mohu opět z vlastní zkušenosti, jakožto místopředsedkyně okrskové volební komise, potvrdit, že jsem nezaznamenala žádného voliče, který by odmítl vstoupit do místnosti s ochranou dýchacích cest, využít dezinfekčního prostředku a dodržovat další opatření. Ba

¹⁰⁹ Ministerstvo vnitra České republiky. *Metodické materiály a právní výklady – Stanovisko odměňování členů okrskových volebních komisí* [online]. mvcr.cz, 2020 [cit. 19. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/volby/clanek/dalsi-stanoviska-stanoviska-ministerstva-vnitra-k-otazkam-voleb.aspx>>.

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 18 odst. 5.

¹¹² Tamtéž, § 16.

¹¹³ Ministerstvo vnitra České republiky. *Hygienická a protiepidemická opatření při organizaci voleb – pravidla pro obecní úřady a okrskové komise* [online]. Odbor voleb ministerstva vnitra, mvcr.cz, 2020 [cit. 20. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/clanek/volby-2020-zastupitelstva-kraju-a-senat.aspx>>.

¹¹⁴ Tamtéž.

¹¹⁵ Tamtéž.

naopak vyvstala situace, kdy si jedna z voliček stěžovala, že jí byla členkou komise přidělena úřední obálka ve stejných rukavicích jako voliči, který vstoupil do volební místnosti před ní. Situaci se povedlo vyřešit domluvou, podstatné je totiž zmínit, že žádné opatření nepřikazovalo členům komise, kteří vydávali obálky, hlasovací lístky či kontrolovali totožnost, měnit své rukavice po každé vydané obálce, sadě hlasovacích lístků či zkontrolovaném dokladu totožnosti. Takové opatření by dle mého názoru bylo naprosto nepřiměřené z několika důvodů. Prvním z nich by bylo zdržení hlasování až o několik desítek minut, a to hovořím o praxi okrskové volební komise s nízkým počtem voličů v seznamu. Podotkla bych též, že člen komise, který obálky vydává, si rukavice nasadí a dotýká se pouze úředních obálek, nikoli jiných členů komise či voličů, a v neposlední řadě též absurdní a nadměrnou kumulaci plastového odpadu za pouhé 2 dny voleb, a tak ještě větší zatížení životního prostředí.

4. Elektronizace správy voleb

Ve své práci se problematice elektronizace správy voleb věnuji z důvodu možnosti vlivu koronaviru a dalších faktorů na zavedení distančního hlasování v České republice. Zásadním krokem elektronizace správy voleb v 21. století je zavedení tzv. distančního hlasování, které zahrnuje hlasování do přenosné volební schránky, hlasování ve volebních místnostech v zahraničí, hlasování na voličský průkaz mimo voličův okrsek, early voting,¹¹⁶ hlasování v zastoupení, korespondenční hlasování, umožňující voliči odhlasovat ve volbách mimo volební místnost a doručit hlas typicky poštou a elektronické hlasování (e-voting), kdy má volič možnost hlasovat elektronicky s využitím internetu.¹¹⁷ Distanční hlasování s ohledem na jeho využití nutné rozdělit na dvě části, distanční hlasování v kontrolovaném prostředí, kdy volič odevzdává hlas např. na základě vydaného voličského průkazu před volební komisí a hlasování v nekontrolovaném prostředí, jakožto e-voting či korespondenční volba.¹¹⁸

Elektronizace správy voleb v podobě distančního hlasování se v posledních letech stala skloňovaným tématem diskusí politických stran a hnutí, ačkoli se pro ni na plénu Parlamentu snažila vždy najít podpora, stále nedošlo k takové úpravě, která by odpovídala požadavkům současné doby. Mnoho stran, zpravidla levicově řazených, je razantně proti zavedení distančního hlasování, zejména strany SPD a KSČM. Hlavním důvodem může být voličská základna těchto stran, která nemá hojně zastoupení v zahraničí, a v případě KSČM také její věková struktura.

Na konferenci na téma Moderní veřejná správa, pořádané v Olomouci v roce 2019 Ministerstvem vnitra, vystoupil jako jeden z řečníků Petr Vokáč s tématem Elektronizace správy voleb.¹¹⁹ Z jeho prezentace vyplývá, že využití nástrojů v eGovernmentu v oblasti voleb je 5 %, což je dle mého názoru naprosto nedostatečné s ohledem na nutnou modernizaci státní správy 21. století. Pokud pomínu modernizaci správy voleb pouze ve smyslu distančního hlasování, které Petr Vokáč mimo jiné ani za součást elektronizace správy voleb nepovažuje. V současné době je elektronicky spravován centrální seznam voličů, možnost zrušení místní příslušnosti pro žádost o voličský průkaz, on-line formuláře kandidátních listin, on-line

¹¹⁶ Marek Antoš v níže citovaném článku uvádí, že pojmu early voting je v českém překladu nejbližší dřívější hlasování, které bylo využito např. již v návrhu zásad zákona ČNR o místním referendu v roce 1991.

¹¹⁷ ANTOŠ, Marek. Tajné hlasování za plentou jako záruka svobodných voleb versus distanční hlasování. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [online]. 2007, č. 2, s. 172-182. [cit. 14. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/7178>>.

¹¹⁸ Tamtéž.

¹¹⁹ Ministerstvo vnitra České republiky. *Prezentace z konference Moderní veřejná správa 2019 – Elektronizace správy voleb* [online]. Petr Vokáč, 2019. [cit. 15. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/clanek/prezentace-z-konference-moderni-verejna-sprava-2019.aspx>>.

obsazování okrskových komisí a veřejnost má též přístup k informacím o volbách.¹²⁰ Podstatným krokem pro elektronizaci správy voleb je plánované zavedení informačního systému správy voleb, který bude jedním z informačních systémů veřejné správy spravovaných Ministerstvem vnitra.¹²¹ Informační systém správy voleb bude složen ze seznamu voličů, registru kandidátních listin a okrskových komisí, nástroje ePetice a bude sloužit volebním orgánům, voličům a kandidátům.¹²² Systém by měl například umožnit voliči zažádat si o voličský průkaz a jeho celkové předpokládané spuštění je plánováno na rok 2022.¹²³

I přes poměrně nízké využití eGovernmentu z celoevropského indexu digitální ekonomiky a společnosti DESI Evropské komise vyplývá, že Česká republika je v žebříčku jeho využití před státy bývalého východního bloku (vyjma Polska), avšak stále zaostává za průměrem a využití služeb nezlepšuje.¹²⁴

4.1 Přínosy a dopady zavedení elektronizace správy voleb

Ačkoli si plně uvědomuji náročnost této problematiky a nemožnost jejího plného shrnutí s ohledem na rozsah práce, uvádím klady a rizika zavedení distančního hlasování na našem území, která považuji za podstatná.

Pro zavedení jakékoli formy distančního hlasování, ale zejména těch, které neprobíhají v kontrolovaném prostředí, považuji za důležité hodnotit její přínosy a dopady na společnost. Převaha negativních dopadů by byla jasným znakem k setrvání u stávající úpravy, avšak v následujících řádcích představuji argumenty, které dokazují, že v současné době postupnému přechodu na elektronizaci správy voleb, ve smyslu zavedení distančního hlasování, nic nebrání.

Dle mého názoru jsou nejpodstatnějším důvodem k zavedení distančního hlasování, nejlépe elektronického, minimálně však korespondenčního způsobu hlasování, občané ČR žijící trvale nebo krátkodobě v zahraničí. Tyto osoby jsou oprávněny volit pouze poslance a prezidenta republiky, a to na základě zápisu do zvláštního seznamu voličů vedeného zastupitelským úřadem¹²⁵ nebo žádosti o voličský průkaz.¹²⁶ Hlas musí odevzdat na

¹²⁰ Ministerstvo vnitra České republiky. *Prezentace z konference Moderní veřejná správa 2019 – Elektronizace správy voleb* [online]. Petr Vokáč, 2019. [cit. 15. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/clanek/prezentace-z-konference-moderni-verejna-sprava-2019.aspx>>.

¹²¹ Tamtéž.

¹²² Tamtéž.

¹²³ Tamtéž.

¹²⁴ Deník veřejné správy. *E-government: Evropa je celosvětovým lídrem, ČR zaostává* [online]. dvs.cz, 30. října 2020 [cit. 23. listopadu 2021]. Dostupné na: <<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6803143>>.

¹²⁵ Při dlouhodobém pobytu v zahraničí.

¹²⁶ Vláda České republiky. *Jsem občan ČR a pobývám v zahraničí. Mohu volit?* [online]. gov.cz, 12. prosince 2020 [cit. 16. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://portal.gov.cz/informace/INF-20>>.

zastupitelském úřadu České republiky, který je v mnoha případech vzdálen několik set kilometrů od místa, kde občané pobývají, ti jsou nuceni trávit hodiny na cestách, jejichž náklady hradí sami, pouze za účelem volebního aktu.

Doslova učebnicovým příkladem pro zavedení distančního hlasování z důvodu pobytu v zahraničí může být situace mého kamaráda z politických stáží a zároveň studenta Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci Jana Jelínka, který využil možnosti studia v zahraničí a v akademickém roce 2021/2022 se zúčastnil Erasmu ve francouzském Le Mans. Tento pobyt pro něj znamenal nutnost vyřídit si voličský průkaz, pokud se chtěl účastnit voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu, které proběhly 8. a 9. října 2021, tedy v době jeho pobytu ve Francii. „*O voličský průkaz jsem si mohl písemně zažádat do 1. října 2021 u obecního úřadu v místě trvalého pobytu, což jsem splnil v termínu. Obecní úřady měly na výběr k odeslání voličských průkazů diplomatickou poštu přes Ministerstvo zahraničních věcí, to však nezaručovalo včasné odeslání do zahraničí, zejména přímo na zastupitelské úřady, avšak průkazy musely být naprosto protichůdně doručeny na Ministerstvo zahraničních věcí nejpozději do 23. září. Voličský průkaz šlo odeslat též přes Českou poštu. Úřad může voliči vydat voličský průkaz nejdříve 15 dnů před konáním voleb, v tomto případě voličský průkaz Městský úřad v Jindřichově Hradci vydal a odeslal v termínu, prostřednictvím České pošty 1.10.2021, voličský průkaz mi však nebyl doručen a na konzulátní úřad do Paříže dorazil v úterý po volebním víkend.*“¹²⁷ Z výše uvedeného tak vyplývá, že Janu Jelínkovi a celé řadě dalších osob, u nichž byl zaznamenán stejný problém, byla z důsledku nedostatečné elektronizace správy voleb v kontextu 21. století odepřena realizace volebního práva. Vycházím i ze samotného stanoviska Ministerstva vnitra, které v článku pro voliče jasně stanoví, že pokud nebyl voličský průkaz doručen, není možné vydat jeho duplikát a realizovat své voličské právo.¹²⁸

K zavedení distančního hlasování by v současné situaci měla přispět též zkušenost z realizace již dvou voleb za epidemie koronaviru. Nebylo by tak nutné čelit rozhodnutí, zda volby odložit, k čemuž za trvání epidemie došlo v mnoha státech po celém světě¹²⁹, nebo volby realizovat a pro každé z nich přijímat speciální zákon o zvláštních způsobech hlasování, zřizovat speciální hlasovací komise a drive-in hlasovací stanoviště. Při existující možnosti

¹²⁷ JELÍNEK, Jan. *Rozhovor s Janem Jelínkem*. Laškov, 20. listopadu 2020. Audio nahrávka 32 minut. Archiv autorky.

¹²⁸ Ministerstvo vnitra České republiky. *Voličský průkaz* [online]. mvcr.cz, 12.10.2021, [cit. 22. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/volby/clanek/volicysky-prukaz.aspx>>.

¹²⁹ International idea supporting democracy worldwide. *Global overview of COVID-19 - Impact on elections* [online]. idea.int, 22. listopadu 2021 [cit. 22. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.idea.int/news-media/multimedia-reports/global-overview-covid-19-impact-elections>>.

elektronického hlasování by též došlo k minimalizaci přenosu viru. K posouzení zůstává, zda by byly prvotní náklady k zavedení distančního hlasování vyšší než náklady na zvláštní způsoby hlasování, protiepidemické prostředky a navýšení odměn volebních komisí, či nikoli. Avšak tento krok, i přes jednorázové vysoké vstupní náklady, považuji vzhledem k současnému vývoji, nejen neustupující epidemie, ale především společnosti za podstatný.

Zavedení distančního hlasování, v tomto případě opět elektronického hlasování, by dle mého názoru mohlo zvýšit účast mladých občanů u voleb. Ta je v posledních rocích velmi nízká, z průzkumu Behavio vychází, že k volbám přijde pouze kolem 50 % občanů ve věku 18-19 let.¹³⁰ Tato skupina voličů svůj názor bezesporu má, ale v současném provedení považuje volby často za nemoderní a nudné. V případě zavedení elektronického hlasování by mohli jednoduše odhlasovat z pohodlí počítače či mobilního telefonu. Zdárným příkladem zvýšení volební účasti díky elektronickému hlasování byla např. volba akademického senátu Právnické fakulty v Olomouci v roce 2021.¹³¹

Za zmínku při podpoře zavedení elektronického hlasování stojí odpadnutí sčítání hlasů, které by systém sečetl automaticky a s tím i rychlejší výsledky voleb. V neposlední řadě též připravenost státní správy a schopnost voliče řádně identifikovat, kterou uvedl v rozhovoru pro Lidové noviny Petr Kuchař, “hlavní architekt“ e-Governmentu z Ministerstva vnitra.¹³²

Vzhledem ke stále se zvyšujícímu využití sociálních sítí, médií a internetu, pokroku 21. století a možnosti dalších epidemií, docházím při hodnocení argumentů k zavedení distančního hlasování, zejména elektronického hlasování, k závěru, že se jedná o nedomyslitelný krok, který bude státní správa nucena dříve či později učinit.

Považuji za správné představit též nejčastěji zmiňované argumenty proti zavedení elektronického hlasování, kterými by při nedostatečné přípravě či výpadku sítě mohlo být narušení základních principů voleb, zejména principu tajnosti a přímosti. Zde se jako vhodné řešení nabízí dostatečná technická realizace s využitím kontroly prostřednictvím kamer, prokázáním totožnosti a řádný monitoring systému. Za vhodné řešení pokládám řádné otestování takového hlasování a seznámení občanů s tímto systémem např. realizací voleb s elektronickým hlasováním za běžného průběhu ve volební místnosti.

¹³⁰ Atlas Čechů, Behavio. *Češi, kterým je mezi 18 a 29 lety* [online]. atlascechu.cz [cit. 21. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://atlascechu.cz/results/age-18-29>>.

¹³¹ Univerzita Palackého v Olomouci Právnická fakulta. *Volby do AS PF UP*. [online]. pf.upol.cz [cit. 23. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.pf.upol.cz/o-fakulte/fakultni-organy/akademicky-senat/>>.

¹³² BERNÁTH, Michal. *Volby jedním kliknutím. Stát je na to technicky připraven, chybí ale politická vůle* [online]. lidovky.cz, 2. července 2019 [cit. 21. listopadu 2021]. Dostupné na: <https://www.lidovky.cz/domov/volby-jednim-kliknutim-stat-je-na-to-technicky-pripraven-chybi-ale-politicka-vule.A190628_105956_in_domov_mber>.

Neodmyslitelně by mohly elektronické hlasování ohrozit také kybernetické útoky, které jsou stále častější hrozbou současné doby.¹³³ Často zmiňovaným rizikem je nebezpečí kupčení s hlasy, ke kterému bezpochyby může docházet i při běžné realizaci volebního práva, či ovlivnění volby rodinou a přáteli. Pokud by měla být volba realizována přes internet, mohly by být některé osoby v jejich volbě prostřednictvím nátlaku ovlivněny, nabízejícím se řešením může být jedna možná úprava hlasu.

Spekulovat by se také dalo o pokrytí internetem v českých domácnostech.¹³⁴ V takovém případě by se za řešení dalo považovat připojení ke zřízené wi-fi síti na veřejných prostranstvích nebo možnost odhlasovat z kaváren a jiných zařízení vybavených internetovým připojením. Pro osoby bez možnosti připojení k internetu by případně mohla být zřízena speciální volební místnost s připojením k internetu, obdobným způsobem jako byla zřízena speciální volební stanoviště, ve které by volič mohl odhlasovat a bylo tak zajištěno volební právo každému.

Jako protiargument, který je pro mě z osobního hlediska nejpochopitelnější, považuji status voleb jako svátku demokracie, kdy občan o volebním víkendu využije práva garantovaného ústavními předpisy a tradičně se dostaví do volební místnosti odevzdat svůj hlas. Jsem bohužel přesvědčena, že s přechodem na plnou formu distančního hlasování by se tato tradice, jakožto symbol demokracie vytratila.

Za vhodné řešení *de lege ferenda*, s ohledem na výše uvedené, považuji v současné době neodkládat projednání v Parlamentu a přijetí komplexní právní úpravy distančního hlasování ve volbách. Tato úprava by měla beze sporu obsahovat možnost korespondenčního hlasování pro případy, kdy se volič nebude schopen z důvodu nemoci, karantény, izolace a pobytu v zahraničí, zde vyjma voleb do krajských a obecních zastupitelstev, schopen dostavit do volební místnosti v místě trvalého pobytu. Dále považuji za vhodné zahájení okamžité přípravy a testování zavedení elektronického hlasování pro spuštění v následujících letech, se striktním dodržáním všech volebních principů a ústavních zásad, např. po vzoru Estonska, kde je elektronické hlasování využíváno. Je nutné zavést takové elektronické hlasování, které bude přístupné občanům v ČR i zahraničí, v jakýchkoli volbách a nahradí nejen běžnou realizaci volebního práva ve volební místnosti, ale i korespondenční hlasování, které je dle mého názoru poměrně nákladným, vzhledem k reálné možnosti využití elektronického hlasování, ale nutným mezikrokem. Na závěr bych doplnila, že považuji za nezbytné zavádět elektronické hlasování

¹³³ Syllová, J. a kol. *Volební proces v době pandemie – překážky ve výkonu volebního práva, doporučení k volebnímu procesu, přehled opatření k zajištění hlasování* [online]. srpen 2020. [cit. 12. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=3>>, s. 9.

¹³⁴ Tamtéž.

postupně po patřičném seznámení občanů se systémem, protože si nemyslím, že je česká společnost připravena na okamžitý přechod k elektronickému hlasování.

4.2 Využití distančního hlasování a možný budoucí rozvoj tohoto institutu v ČR

V současné právní úpravě je distanční hlasování na našem území upraveno pouze v následujících třech formách, jakožto hlasování v kontrolovaném prostředí. Prvním způsobem je hlasování do přenosné volební schránky. Tento typ hlasování je možné využít při realizaci všech voleb ze závažných, zejména zdravotních důvodů. Za voličem, který o takový způsob hlasování požádá, přijdou v době průběhu voleb 2 členové okrskové volební komise s přenosnou volební schránkou.¹³⁵ Druhou možností je hlasování ve volebních místnostech v zahraničí. Jak jsem již ve své práci uvedla, hlasovat ze zastupitelského úřadu v zahraničí je umožněno osobám, která pobývají v zahraničí dlouhodobě i krátkodobě. Tyto osoby mohou volit na základě zápisu do zvláštního seznamu nebo za využití voličského průkazu.¹³⁶ Tento způsob hlasování je však možný pouze pro volby do Poslanecké sněmovny a prezidenta republiky. Poslední existující formou je hlasování na voličský průkaz. Tento způsob hlasování je možné využít v případě, kdy se volič v době konání voleb bude pohybovat mimo svůj volební okrsek, při všech volbách, vyjma voleb do zastupitelstev obcí.¹³⁷ O takový průkaz si volič zažádá osobně nebo podá žádost v listinné či elektronické podobě u obecního úřadu dle svého trvalého pobytu, případně u zastupitelského úřadu, kde je zapsaný do zvláštního seznamu voličů.¹³⁸ Ten voličský průkaz voliči vydá nejdříve 15 dnů před zahájením voleb, který ho při hlasování předloží volební komisi.¹³⁹

Jak jsem již uvedla, zavedení distančního hlasování bylo v mnoha jeho formách a návrzích diskutováno na plénu Parlamentu, nikdy však nedošlo ke konečnému přijetí. Podstatný posun v jeho zavedení, po těchto dlouhých debatách a neshodách v Parlamentu, nastal 26. října 2021,

¹³⁵ Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 31 odst. 8; Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 33 odst. 7; Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 19 odst. 7; Zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých dalších zákonů (zákon o volbě prezidenta republiky), ve znění pozdějších předpisů, § 41 odst. 8; Zákon č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 36 odst. 8.

¹³⁶ Vláda České republiky. *Jsem občan ČR a pobývám v zahraničí. Mohu volit?* [online]. gov.cz, 12. prosince 2020 [cit. 22. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://portal.gov.cz/informace/INF-20>>.

¹³⁷ Ministerstvo vnitra České republiky. *Voličský průkaz* [online]. mvcr.cz, 12. října 2021, [cit. 22. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/volby/clanek/volicicky-prukaz.aspx>>.

¹³⁸ Tamtéž.

¹³⁹ Tamtéž.

kdy došlo ke schválení senátního návrhu zákona, podaného Markem Hilšerem a dalšími senátory, který se týká změny zákona č. 247/1996 Sb. a zákona č. 275/2012 Sb., konkrétně korespondenční volby poslanců a prezidenta.¹⁴⁰ Tyto novely zákonů by měly zjednodušit realizaci volebního práva osobám, které jsou v době voleb v zahraničí. Volič by si tak mohl u zastupitelského úřadu vyžádat identifikační lístek, doručovací a úřední obálku.¹⁴¹ Konkrétní požadovaný hlasovací lístek by si volič vytiskl sám z webových stránek Ministerstva vnitra, vložil do úřední obálky a následně s podepsaným identifikačním lístkem, případně voličským průkazem, pokud byl vydán, vložil do doručovací obálky a odeslal nebo osobně doručil na zastupitelský úřad, který ji v den voleb předá volební komisi.¹⁴² Schválení tohoto senátního návrhu zákona považuji za krok dobrým směrem a možnou naději, že se v budoucnu dočkáme postupného přechodu na elektronické hlasování.

¹⁴⁰ Senát Parlamentu České republiky. *Návrh senátního návrhu zákona* [online]. 2021. [cit. 23. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/99965/83902>>.

¹⁴¹ Tamtéž.

¹⁴² Tamtéž.

Závěr

Ačkoli epidemie koronaviru trvá již druhým rokem, realizace voleb za této situace je stále novým institutem. Z tohoto důvodu jsem se ve své práci zaměřila, kromě obecného vymezení volebního práva a zastupitelstva kraje, zejména na specifickou právní úpravu a zohlednila jsem nové možnosti a opatření, které právní úprava na poli realizace volebního práva přinesla. Dále jsem se zabývala průběhem krajských voleb v roce 2020 a možným vlivem koronaviru na zavedení distančního hlasování. Za pomoci právní úpravy a informací poskytnutých Ministerstvem vnitra a Českým statistickým úřadem jsem rozebrala možnosti realizace volebního práva občana kraje, jakož i jednotlivé zvláštní způsoby hlasování a jejich využití, průběh voleb s nutností dodržení protiepidemických opatření a povinnosti volebních komisí. V neposlední řadě jsem také porovnála volební účast v době epidemie s krajskými volbami, které jako poslední proběhly za běžné situace v roce 2016.

Na základě zhodnocení všech informací jsem ve své práci došla k závěru, že volební právo občana kraje v důsledku epidemie nebylo omezeno, a to díky adekvátně přijaté právní úpravě. Volební právo mohly realizovat jak osoby v karanténě či izolaci prostřednictvím zvláštních způsobů hlasování, tak i ostatní občané za dodržení všech nařízených protiepidemických opatření.

Cílem mé práce bylo představit průběh krajských voleb v roce 2020, jakožto vůbec prvních voleb v době epidemie na našem území a zjistit, zda nebylo narušeno volební právo jakožto základní lidské právo občana. Myslím si, že se mi v práci podařilo objasnit situaci, podstatné skutečnosti tohoto institutu a naplnit stanovené cíle práce. Je třeba konstatovat, že přijetí zákona č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020 bylo bezesporu kladným řešením. Tuto skutečnost potvrzuje opětovné přijetí obdobného znění zákona pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2021. Nepřijetí zákona by mohlo znamenat velkou komplikaci na cestě k realizaci volebního práva osob v karanténě či izolaci, neboť v současné době není možné využít jiného způsobu odevzdání hlasu, jakožto hlasování v nekontrolovaném prostředí. Na základě zhodnocení této situace jsem dospěla k závěru, že právě volby v době epidemie mohly nejen občanům, ale též zákonodárnému sboru zdůraznit nutnost přijetí právní úpravy distančního hlasování.

Při zpracování tématu jsem si znovu připomněla poměrně organizačně náročný průběh voleb z pohledu místopředsdkyně komise, kdy bylo nutné zajistit řádné dodržení všech protiepidemických opatření. Současně jsem si ucelila a rozšířila vědomosti v oblasti voleb. Při bližším seznámení se s právní úpravou voleb v době epidemie, musím konstatovat, že právní

úprava je srozumitelná a přehledná, i přesto, že byla přijata v době legislativní nouze a také v době, kdy strach a nejistota ovlivňovaly společnost. Přijetí této úpravy bylo dle mého názoru nejlepším možným řešením za této situace. Ve své práci jsem se zaměřila zejména na speciální právní úpravu přijatou z důvodu epidemie Covid-19, průběh voleb a možný vliv epidemie na zavedení distančního hlasování. Jsem si však plně vědoma, že zajímavou částí práce by mohla být také komparace průběhu voleb za epidemie v rámci Evropské unie či Visegrádské čtyřky, kterou jsem nebyla vzhledem k rozsahu práce schopna zpracovat.

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

- ANTOŠ, Marek. *Principy voleb v České republice: [doplněno o srovnání se státy Evropské unie]*. Praha: Linde, 2008, 191 s.
- CHYTILEK, Roman a kol. *Volební systémy*. Praha: Portál, 2009, 375 s.
- PODHRÁZKÝ, Milan. *Přehled judikatury ve věcech voleb, referend a politických stran*. Praha: ASPI, 2008, 392 s.
- SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Ústava České republiky: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, xviii, 1301 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-590-9.

Právní předpisy

- Důvodová zpráva k zákonu č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020.
- European Commission for Democracy through Law (Venice Commission). *Code of Good Practice in Electoral Matters. Guidelines and Explanatory report*. CDL-AD (2002)23, Štrasburk, 23. května 2003.
- Rozhodnutí Prezidenta republiky č. 169/2020 Sb., ze dne 9. dubna 2020, o vyhlášení voleb do Senátu Parlamentu České republiky a o vyhlášení voleb do zastupitelstev krajů.
- Rozhodnutí Prezidenta republiky č. 356/2020 Sb., ze dne 25. srpna 2020, o vyhlášení dnů konání hlasování zvláštním způsobem hlasování při volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu Parlamentu České republiky v roce 2020.
- Sdělení č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících.
- Směrnice MV-94781-37/OV-2020 ze dne 10. srpna 2020, o zajištění prostředků pro aktivaci hygienicko-protiepidemických opatření ve volbách do Senátu Parlamentu České republiky a ve volbách do zastupitelstev krajů vyhlášených na dny 2. a 3. října 2020.
- Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Usnesení č. DE01/48 Valného shromáždění OSN, Všeobecná deklarace lidských práv.
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

- Vyhláška č. 152/2000 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.
- Vyhláška č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.
- Vyhláška č. 62/1987 Sb., o Úmluvě o odstranění všech forem diskriminace žen.
- Vyhláška č. 46/1955 Sb., o Úmluvě o politických právech žen.
- Vyhláška č. 95/1974 Sb., o Mezinárodní úmluvě o odstranění všech forem rasové diskriminace.
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020.
- Zákon č. 86/1992 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 94/2021 Sb., o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých dalších zákonů (zákon o volbě prezidenta republiky), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 296/2021 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2021 a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Judikatura

- Nález Ústavního soudu ze dne 22. června 2006, sp. zn. Pl. ÚS. 13/05 (N 127/37 SbNU 593).
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 19. října 2004, sp. zn. II. ÚS 540/02 (U 51/35 SbNU 603).

- Usnesení Ústavního soudu ze dne 19. října 2004, sp. zn. II. ÚS 540/02 (U 51/35 SbNU 603).

Internetové zdroje

- ANTOŠ, Marek. Tajné hlasování za plentou jako záruka svobodných voleb versus distanční hlasování. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [online]. 2007, č. 2, s. 172-182. [cit. 14. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/7178>>.
- Atlas Čechů, Behavio. *Češi, kterým je mezi 18 a 29 lety* [online]. atlascechu.cz [cit. 21. listopadu 2021]. Dostupné na: <https://atlascechu.cz/results/age-18_29>.
- BERNÁTH, Michal. *Volby jedním kliknutím. Stát je na to technicky připraven, chybí ale politická vůle* [online]. lidovky.cz, 2. července 2019 [cit. 21. listopadu 2021]. Dostupné na: <https://www.lidovky.cz/domov/volby-jednim-kliknutim-stat-je-na-to-technicky-pripraven-chybi-ale-politicka-vule.A190628_105956_ln_domov_mber>.
- Český statistický úřad. *Volby* [online]. volby.cz, 2021 [cit. 15. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.volby.cz>>.
- Deník veřejné správy. *E-government: Evropa je celosvětovým lidrem, ČR zaostává* [online]. dvs.cz, 30. října 2020 [cit. 23. listopadu 2021]. Dostupné na: <<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6803143>>.
- FIŠAROVÁ, Lucie, JIROVEC, Tomáš. Organizace voleb v době pandemie. Volby do zastupitelstev krajů a do Senátu 2020. *Správní právo* [online], 2021, roč. XIII, č. I-II/2021, s. 182-194 [cit. 25. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/clanek/spravni-pravo-cislo-3-2021.aspx>>.
- International idea supporting democracy worldwide. *Global overview of COVID-19 - Impact on elections* [online]. idea.int, 22. listopadu 2021 [cit. 22. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.idea.int/news-media/multimedia-reports/global-overview-covid-19-impact-elections>>.
- Ministerstvo vnitra České republiky. *Volby 2020 – zastupitelstva krajů a Senát. Informace pro voliče v karanténě. / izolaci z důvodu onemocnění covid-19* [online]. mvcr.cz, 2021 [cit. 12. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/mvcren/docDetail.aspx?docid=22245256&docType=ART&chnum=5>>.
- Ministerstvo vnitra České republiky. *Metodické materiály a právní výklady – Stanovisko odměňování členů okrskových volebních komisí* [online]. mvcr.cz, 2020 [cit. 19. listopadu 2021].

- 2021]. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/volby/clanek/dalsi-stanoviska-stanoviska-ministerstva-vnitra-k-otazkam-voleb.aspx>>.
- Ministerstvo vnitra České republiky. *Hygienická a protiepidemická opatření při organizaci voleb – pravidla pro obecní úřady a okrskové komise* [online]. Odbor voleb ministerstva vnitra, mvcr.cz, 2020 [cit. 20. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/clanek/volby-2020-zastupitelstva-kraju-a-senat.aspx>>.
 - Ministerstvo vnitra České republiky. *Prezentace z konference Moderní veřejná správa 2019 – Elektronizace správy voleb* [online]. Petr Vokáč, 2019. [cit. 15. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/clanek/prezentace-z-konference-moderni-verejna-sprava-2019.aspx>>.
 - Ministerstvo vnitra České republiky. *Voličský průkaz* [online]. mvcr.cz, 12.10.2021, [cit. 22. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/volby/clanek/volicsky-prukaz.aspx>>.
 - Olomoucký kraj. *Seznam členů Zastupitelstva Olomouckého kraje* [online]. olkraj.cz. 2021 [cit. 6. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.olkraj.cz/seznam-clenu-zastupitelstva-olomouckeho-kraje-zok-cl-436.html>>.
 - Senát Parlamentu České republiky. *Návrh senátního návrhu zákona* [online]. 2021. [cit. 23. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/99965/83902>>.
 - Syllová, J. a kol. *Volební proces v době pandemie – překážky ve výkonu volebního práva, doporučení k volebnímu procesu, přehled opatření k zajištění hlasování* [online]. srpen 2020. [cit. 12. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=3>>.
 - Univerzita Palackého v Olomouci Právnická fakulta. *Volby do AS PF UP*. [online]. pf.upol.cz [cit. 23. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.pf.upol.cz/o-fakulte/fakultni-organy/akademicky-senat/>>.
 - Vláda České republiky. *Jsem občan ČR a pobývám v zahraničí. Mohu volit?* [online]. gov.cz, 12. prosince 2020 [cit. 16. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://portal.gov.cz/informace/INF-20>>.

Archiv autorky

- JELÍNEK, Jan. *Rozhovor s Janem Jelínkem*. Laškov, 20. listopadu 2020. Audio nahrávka 32 minut.

Anotace v českém jazyce

Bakalářská práce se zabývá realizací voleb do zastupitelstev krajů za epidemie koronaviru v roce 2020. V úvodu práce je objasněno obecné vymezení volebního práva a zastupitelstva kraje. Cílem práce je představit speciální právní úpravu, průběh voleb a protiepidemická opatření. Dále se práce věnuje možnému vlivu koronaviru na zavedení distančního hlasování, jakožto elektronizaci správy voleb. Práce poskytuje ucelený přehled problematiky průběhu krajských voleb v roce 2020.

Anotace v anglickém jazyce

The bachelor thesis deals with the implementation of county council elections under the coronavirus epidemic in 2020. In the introduction of the thesis, the general definition of the electoral law and the regional council is explained. The aim of the thesis is to introduce the special legislation, the course of the elections and the anti-epidemic measures. Furthermore, the thesis discusses the possible impact of coronavirus on the introduction of distance voting as an electronic administration of elections. The thesis provides a comprehensive overview of the issues of the regional elections in 2020.

Klíčová slova v českém jazyce

Volby, volební právo, zastupitelstvo kraje, epidemie, koronavirus

Klíčová slova v anglickém jazyce

Elections, suffrage, county council, epidemic, coronavirus

Příloha č. 1: Seznam volebních obvodů pro volby do 1/3 Senátu v roce 2020

- 3 – Cheb
- 6 – Louny
- 9 – Plzeň-město
- 12 – Strakonice
- 15 – Pelhřimov
- 18 – Příbram
- 21 – Praha 5
- 24 – Praha 9
- 27 – Praha 1
- 30 – Kladno
- 33 – Děčín
- 36 – Česká Lípa
- 39 – Trutnov
- 42 – Kolín
- 45 – Hradec Králové
- 48 – Rychnov nad Kněžnou
- 51 – Žďár nad Sázavou
- 54 – Znojmo
- 57 – Vyškov
- 60 – Brno-město
- 63 – Přerov
- 66 – Olomouc
- 69 – Frýdek-Místek
- 72 – Ostrava-město
- 75 – Karviná
- 78 – Zlín
- 81 – Uherské Hradiště

Zdroj: Ministerstvo vnitra České republiky. *Volby 2020 – zastupitelstva krajů a Senát – Volební obvody pro volby do Senátu ve dnech 2. a 3. října 2020 a 9. a 10. října 2020* [online]. mvcr.cz, 2021 [cit. 12. listopadu 2021]. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/clanek/volby-2020-zastupitelstva-kraju-a-senat.aspx>>.

Příloha č. 2: Tabulka č. 1

Tabulka 1: Využití zvláštních způsobu hlasování v jednotlivých krajích

Kraj	Voliči v seznamech	Vydané obálky	Odevzdané obálky	Platné hlasy
Středočeský	1 059	1059	1055	1 048
Jihočeský	439	439	437	434
Plzeňský	376	369	368	367
Karlovarský	108	108	108	108
Ústecký	325	324	319	319
Liberecký	273	272	272	271
Královéhradecký	478	322	322	322
Pardubický	278	278	278	278
Vysočina	322	321	321	319
Jihomoravský	622	618	618	612
Olomoucký	331	330	325	323
Zlínský	427	424	423	422
Moravskoslezský	368	367	366	365

Zdroj: Český statistický úřad, Praha, Odbor informačních služeb, Mgr. Štěpánka Zelenková.

Příloha č. 3: Tabulka č. 2

Tabulka 2: Využití jednotlivých způsobů zvláštních hlasování (volby do krajských zastupitelstev a I. kolo voleb do Senátu) v jednotlivých krajích

Kraj	Voličů hlasujících v drive-in stanovištích	Uzavřená zařízení / Voličů hlasujících v zařízení	Voličů hlasujících do zvláštní přenosné schránky
Středočeský	688	3/66	334
Jihočeský	298	2/43	94
Plzeňský	267	0/0	107
Karlovarský	59	0/0	49
Ústecký	214	0/0	108
Liberecký	191	0/0	85
Královéhradecký	191	3/34	99
Pardubický	169	0/0	110
Vysočina	259	0/0	63
Jihomoravský	411	1/7	213
Olomoucký	233	0/0	97
Zlínský	295	0/0	132
Moravskoslezský	234	0/0	134
Celkem	3 489	9/150	1 625

Zdroj: Ministerstvo vnitra České republiky, Praha, Odbor voleb, 29. listopadu 2021.